

Ouders betrekken bij (voor)lezen

Onderzoek en praktische tips voor pedagogisch medewerkers en leerkrachten

KWESTIE
VAN LEZEN

8

Ouders hebben een belangrijke rol in de leesontwikkeling van hun kinderen. Hun voorbeeldgedrag en inzet zorgen ervoor dat ze uit kunnen groeien tot lezers. Als pedagogisch medewerker en leerkracht kun je ouders stimuleren betrokken te zijn bij (voor)lezen thuis. Deze brochure biedt je informatie en tips.

Waarom is de inbreng van ouders belangrijk?

Uit onderzoek weten we dat de kans dat kinderen uitgroeien tot lezers vijf keer groter is bij ouders die een positieve leesopvoeding bieden. Deze ouders geven het goede voorbeeld door zelf te lezen in het bijzijn van hun kind en ze begeleiden hun kind bij het lezen, bijvoorbeeld door voor te lezen, interesse te tonen voor wat hun kind leest, te praten over boeken en boeken cadeau te geven. Ook zorgen ze voor leesaanbod (zoals kinderboeken) in huis. Hoe eerder ouders met zo'n positieve leesopvoeding starten, hoe beter.

Onderzoek laat verder zien dat kinderen van ouders die veel voorlezen en die hen stimuleren om zelf te lezen, gemotiveerder zijn, meer lezen en leesvaardiger zijn. Een intensieve leesopvoeding draagt bij aan de leesprestaties in het basis- en voortgezet onderwijs en aan leesplezier. Kinderen die in hun jeugd veel leesbegeleiding krijgen, blijven ook op volwassen leeftijd veel lezen.

Hoogopgeleide ouders bieden hun kinderen doorgaans uit zichzelf al een intensievere leesopvoeding. Maar met de juiste stimulans en begeleiding van school of kinderopvang kunnen alle ouders thuis bijdragen aan de leesontwikkeling van hun kinderen. Thuisinterventies blijken zinvol te kunnen zijn, vooral als ze maatwerk bieden.

Voorlezen aan alle leeftijden

Bijna alle 0- tot 5-jarigen worden voorgelezen. Een vijfde van de ouders stopt met voorlezen als hun kinderen zelf leren lezen, en aan tieners lezen ze nauwelijks nog voor. Dat is jammer, want door voorlezen krijgen kinderen extra kansen om hun woordenschat en tekstbegrip te vergroten. Bespreek daarom met ouders waarom het zinvol is om te blijven voorlezen. Ze kunnen voorlezen daarbij afwisselen met samen lezen en kinderen laten voorlezen.

Verschillen tussen ouders

Zoals gezegd kunnen sommige ouders wel een steuntje in de rug gebruiken bij het (voor)lezen thuis en het kiezen van boeken. Hoe meer je aanpak is afgestemd op ouders, hoe effectiever deze is. Sommige ouders hebben bijvoorbeeld behoefte aan hulp bij interactief voorlezen. Andere ouders hebben behoefte aan boekentips, om (nog) beter aan te sluiten bij de interesses van hun kind. Ook kan het dat ouders eerst beter wegwijs gemaakt willen worden in de bibliotheek.

TIP

Verleid ouders om thuis voor te lezen. Verplichten werkt averechts.

TIP

Informatieavonden over (voor)lezen en boeken trekken vooral ouders die al enthousiast zijn over (voor)lezen. Andere ouders bereik je beter met een individueel gesprek.

Meertalige gezinnen

Ouders met een andere moedertaal dan het Nederlands denken vaak dat ze moeten voorlezen in het Nederlands, zodat hun kind deze taal leert. Maar als ze zelf het Nederlands niet goed beheersen heeft dit eerder een negatief effect op de taalontwikkeling van kinderen. Het advies aan deze niet-Nederlandstalige ouders is dan ook: lees voor in de taal die je het beste beheerst. Zo leren kinderen hoe verhalen in elkaar zitten, leren ze nieuwe begrippen kennen en de wereld begrijpen. Allemaal zaken waarvan ze in het Nederlandstalig onderwijs ook weer profijt hebben. (Voor meer informatie: 'Voorlezen stimuleren in meertalige gezinnen', Kwestie van Lezen nr. 6.)

Aandacht voor vaders

Vaders blijken minder voor te lezen dan moeders. Hun houding tegenover een leesopvoeding is gemiddeld genomen ook minder positief dan die van moeders. Dit is spijtig, want (voor)lezende vaders zijn voor zonen én dochters een belangrijk rolmodel. Moeders blijken alleen voor dochters een rolmodel. Als beide ouders voorlezen, hebben kinderen daar het meest profijt van, ook omdat de voorleestijd toeneemt.

Ouders als partners

Een goede samenwerking met ouders komt de cognitieve ontwikkeling en het welzijn van het kind ten goede. School, kinderopvanginstelling en ouders zijn partners met ieder eigen taken en verantwoordelijkheden. Neem ouders

serieus door een wederkerig gesprek aan te gaan. Zo kun je in je ondersteuning rekening houden met wat voor ouders wel en niet mogelijk is. Goed om te weten: activiteiten die ouders op school doen, zoals meehelpen in de schoolbibliotheek of leesouder zijn, hebben geen invloed op de prestaties of het welbevinden van kinderen. Wel effectief zijn (voor) leesactiviteiten die ouders thuis doen. Deze sluiten bij voorkeur aan bij wat er op school en in de kinderopvang gebeurt.

TIP

Informeer ouders over leesactiviteiten en voorgelezen boeken op school. Dan kunnen ze daar thuis bij aansluiten.

TIP

Beschikt je school over een schoolbibliotheek, laat kinderen dan vooral ook boeken mee naar huis nemen. De extra leestijd thuis is veel meer waard dan die enkele boeken die niet terugkomen.

(Voor)leesprojecten

Er zijn diverse (voor)leesprojecten om ouders die voorlezen moeilijk vinden of dit niet gewend zijn, te ondersteunen. De bibliotheek kan hierover informatie en begeleiding geven.

Bij de keuze van een project let je uiteraard op het doel en de beoogde doelgroep. Daarnaast zijn de volgende zaken van belang bij de keuze van een project:

- Staat leesplezier centraal? (Want leren lezen is de taak van de school.)
- Versterkt het de relatie tussen ouders en kind?
- Is het stimulerend en lokt het geen directief gedrag van ouders uit ('Jij moet ...')?
- Biedt het ouders ondersteuning en is er terugkoppeling (bespreken hoe het gegaan is)?
- Wordt het voorleesgedrag van ouders (blijvend) gestimuleerd?

Voorbeelden

- Boekenpret (onderdeel van BoekStart): voor kinderen van 0-6 jaar. Boeken en werkbladen voor thuis. Overdracht vindt plaats op bijeenkomsten.
- De VoorleesExpress: voor kinderen van 2-7 jaar. 20 weken een voorlezer thuis. Overdracht naar ouder(s).
- Verteltas: voor kinderen van 4-8 jaar. Ouders bedenken en maken op school attributen bij een prentenboek voor in de verteltas. De tassen zijn te leen.

Tips voor thuis

In een gesprek met ouders kun je ze helpen met voorleestips en met tips over boeken en boekenapps, afgestemd op de interesse van hun kind en de eigen mogelijkheden van de ouders. Er is een boek voor ieder kind én iedere ouder. Denk bijvoorbeeld ook aan een kinderkookboek, een samen-leesboek, een voetbalboek, een gedichten- of liedjesbundel, een knutselboek, een sprookje. Je kunt ouders een concreet boek meegeven: Bas vindt dit een mooi boek, kun je dat samen met hem uitlezen? Maak duidelijke afspraken met ouders en vraag regelmatig hoe het gaat en of ze nog ergens hulp bij kunnen gebruiken.

TIP

Attendeer ouders op boekenapps op de website bibliotheek.nl/apps.

TIP

Veel kinderen vallen in de zomervakantie terug in leesniveau. Bespreek met de bibliotheek de mogelijkheden van een zomerleesprogramma.

Meer informatie?

makkelijklezenplein.nl

Boekentips voor (ouders van) kinderen die moeite hebben met lezen.

bibliotheek.nl/apps

Recensies van kinderboeken-apps.

boekenzoeker.org

Boeken zoeken 'op maat'. Voor ouders en kinderen.

boekstart.nl

Informatie en boekentips voor ouders.

boekstartpro.nl

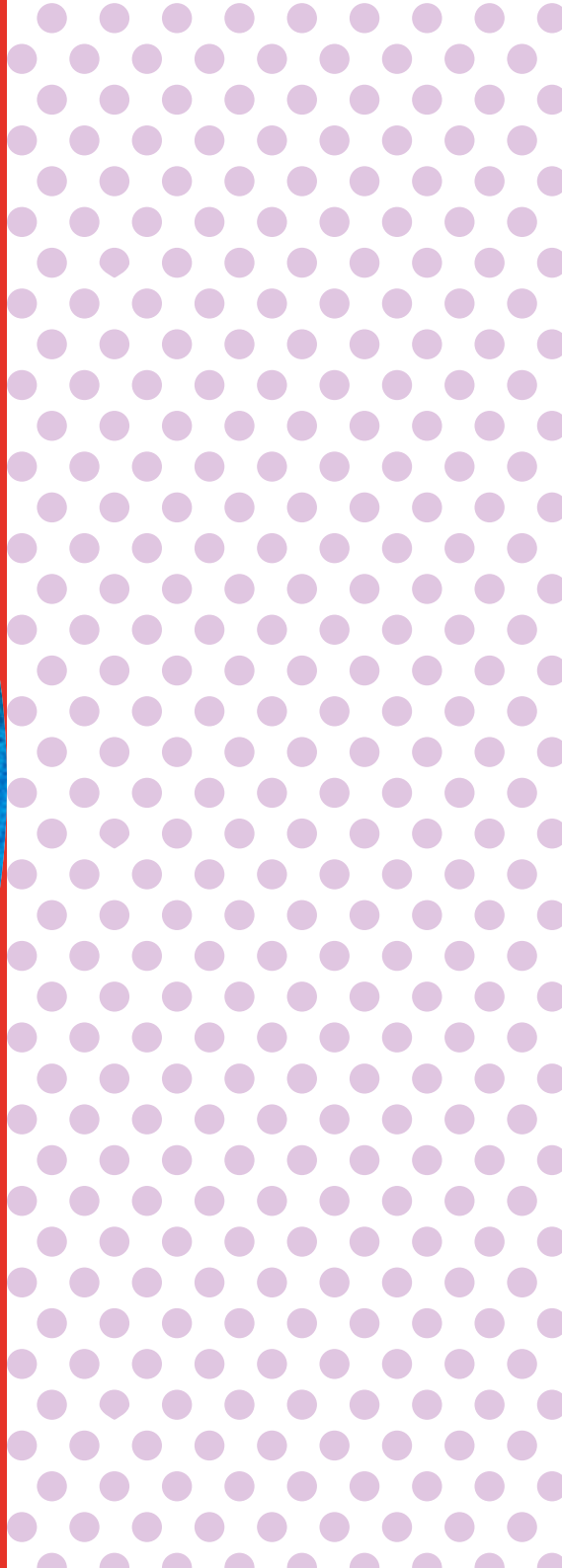
Informatie voor professionals.

verteltas.nl

Informatie voor beroepskrachten over de verteltasmethode.

voorleesexpress.nl

Voor vrijwilligers en beroepskrachten die (willen) deelnemen aan het project.

© Stichting Lezen, 2013.
Herziene uitgave 2024.

Tekst: **Kees Broekhof (Sardes)**
& **Nicolien de Pater**
Eindredactie: **Stichting Lezen**
Foto's **Annemarie Terhell**
Ontwerp **Judith Schoffelen**
& **Erik olde Hanhof**
Uitgave van **Stichting Lezen**
& **de Bibliotheek op school**
2024 www.lezen.nl

Lezen
STICHTING LEZEN

Bronnen

KVB Boekwerk (2017). *Rapportage Boekenbranche Meting 42. Themameting: Leesopvoeding*. Amsterdam: KVB Boekwerk.

Mol, S.E. (2010). *To read or not to read*. Universiteit Leiden, Leiden.

Notten, N. (2012). *Over ouders en leesopvoeding*. Eburon, Stichting Lezen-reeks.

Netten, A. (2014). *Reading literacy achievement in the primary grades. The role of sociocultural and linguistic diversity* (proefschrift). Geraadpleegd van repositori.ubn.ru.nl. OECD (2011). *PISA in Focus: What can parents do to help their children succeed in school?* OECD.

Stichting Lezen (2015). *Over verschillen in de leesopvoeding tussen vaders en moeders*. Verdiepende analyse van SMB-onderzoek (april 2014).

Van den Berg, H. & Bus, A. (2015). *BoekStart maakt baby's slimmer*. Stichting Lezen.

Van Steensel, R., McElvany, N., Kurvers, J., & Herppich, S. (2012). How effective are family literacy programs for children's literacy skills? A review of the meta-analytic evidence. In B. H. Wasik (red.), *Handbook of family literacy. Second edition* (pp. 135-148). Routledge.

Van Steensel, R., & Lucassen, N. (2016). *Vaders lezen voor. Voorleesopvattingen en -gedrag van vaders en moeders in sociaal-cultureel diverse gezinnen*. Amsterdam: Stichting Lezen.

Steensel, R. van, Fikrat-Wevers, S., Bramer, W., & Arends, L. (2019). *Stimulering van geletterdheid met ouder-kind-programma's voor kinderen in achterstandssituaties: Een meta-analyse van effecten en werkzame elementen*. Amsterdam: Stichting Lezen.

KWESTIE
VAN LEZEN

8